

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 130/2017-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. marca 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], Česká republika, [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Júliou Vestenickou, VESTENICKÁ & BD advokátska kancelária, s. r. o., Ševčenkova 5, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv zaručených čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 4 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 43/2016 a jeho uznesením zo 14. augusta 2016 a uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3 Tpo 70/2016 z 18. augusta 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. októbra 2016 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], Česká republika, [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci

namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na tlmočníka podľa čl. 47 ods. 4 ústavy a základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy postupom Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 43/2016 a jeho uznesením zo 14. augusta 2016 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Tpo 70/2016 (v sťažnosti nesprávne uvedené č. k. 3 Tpo 70/2016-302, pozn.) z 18. augusta 2016 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu“).

2. Zo sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný za zločin obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 ods. 1 a ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. d) Trestného zákona v jednočinnom súbehu so zločinom vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona spolupáchatelstvom podľa § 20 Trestného zákona na skutkovom základe uvedenom vo výroku uznesenia o vznesení obvinenia. Uznesením okresného súdu zo 14. augusta 2016 vzal sudca pre prípravné konanie sťažovateľa do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku a súčasne podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku rozhodol o tom, že väzbu sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka nenahradí. Krajský súd uznesením z 18. augusta 2016 uznesenie okresného súdu zrušil a súčasne sťažovateľa zobral do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku, pričom rovnako ako okresný súd väzbu sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka nenahradil.

3. Za najpodstatnejší dôvod podania sťažnosti sťažovateľ považuje postup sudcu pre prípravné konanie v tom smere, *„že pred rozhodnutím ako aj samotným výsluchom sťažovateľa nedoručil návrh na vzatie do väzby a ani ich s obsahom návrhu neoboznámil sťažovateľa ako obvineného a rovnako ani jeho obhajcu. Týmto postupom sudca pre prípravné konanie neumožnil sťažovateľovi, ani jeho obhajcovi uviesť konkrétne argumenty voči predmetnému návrhu na vzatie do väzby a voči konkrétnym skutočnostiam, ktorými prokuratúra dôvodila nevyhnutnosť väzobného stíhania, nakoľko ani jeden z nich nemal vedomosť o obsahu návrhu na vzatie do väzby.“* Krajský súd mal podľa sťažovateľa

uvedené pochybenie sudcu pre prípravné konanie vyhodnotiť za konvalidované „samotnou účasťou prokurátora pri výsluchu obvineného... a záverečným návrhom prokurátora predneseným na tomto procesnom úkone“, s čím však sťažovateľ vyjadruje nesúhlas, pretože «výklad práv obvineného pri rozhodovaní o obmedzení osobnej slobody, teda o základnom práve nemôže byť reštriktívny ale práve naopak extenzívny (aj v prípade spornosti)...

Argumentácia Krajského súdu v Trnave o tzv. konvalidácii je právne neudržateľná a predovšetkým neakceptovateľná. Je potrebné zdôrazniť, že samotná účasť prokurátora, ako aj obhajkyne sťažovateľa na výsluchu nemôže byť v žiadnom smere považovaná za „suplovanie“ povinnosti sudcu pre prípravné konanie doručiť návrh na vzatie do väzby obvinenému ako aj jeho obhajcovi s cieľom oboznámenia o dôvodoch väzby podľa vnímania prokurátora a už vôbec túto nemožno považovať za konvalidáciu daného protizákonného stavu. Navyše je potrebné konštatovať, že predmetná argumentácia Krajského súdu Trnava ako porušovateľa v 1. rade nemá oporu v zákonnej úprave.

Rovnako ani skutočnosť, že prokurátor predniesol záverečný návrh nemôže konvalidovať uvedené procesné pochybenie, nakoľko ako je zrejmé aj zo zápisnice o výsluchu sťažovateľa ako obvineného, prítomný intervenujúci prokurátor Okresnej prokuratúry v Dunajskej Strede v rámci záverečného návrhu uviedol iba tolko, že navrhuje vziať obvineného do väzby pre dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), b), c) Trestného poriadku, pričom žiadnym spôsobom nerozvedol v rámci záverečného návrhu tieto dôvody o konkrétne skutočnosti, v ktorých vzhliada jednotlivé dôvody väzby a ani v rámci záverečného návrhu neprečítal ani len časť písomného návrhu na vzatie do väzby.

Sťažovateľ a rovnako ani jeho obhajca v danom smere neboli oboznámení, v čom prokurátor vzhliadol dôvodnosť väzobného stíhania, a teda materiálne podmienky mu neboli známe... obhajca... nereagoval na žiadne konkrétne skutočnosti a to z dôvodu, že ani on a ani obvinený nepoznali obsah návrhu na vzatie do väzby.». Týmto konaním došlo podľa sťažovateľa k porušeniu práva na spravodlivý proces vrátane zásady kontradiktórnosti a princípu rovnosti zbraní.

4. Sťažovateľ považuje za zásadnú vadu konania aj porušenie jeho práva na zabezpečenie tlmočníka, pretože je arménskej národnosti a jeho výslovnej požiadavke

na tlmočníka nebolo vyhovené. Sťažovateľ sám uviedol, že je schopný viesť hovorový dialóg v českom jazyku, avšak čo sa týka komunikácie v úradnom styku, nerozumie všetkému, o čom bol upovedomený aj sudca pre prípravné konanie pred začatím výsluchu pred rozhodnutím o väzbe. Tejto požiadavke sťažovateľa nebolo zo strany okresného súdu vyhovené, čím došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 47 ods. 4 ústavy, na čo krajský súd reagoval tak, že počas výsluchu bola zabezpečená prítomnosť obhajkyne obvineného, avšak v jej prípade sa nezistovalo, či ovláda arménsky jazyk. Krajský súd však poukázal na výpoveď obvineného z 12. augusta 2016, keď bol obvinený vypočutý, pričom v tom čase tlmočníka nežiadal. Takýto postup považuje sťažovateľ v rozpore s jeho základným právom zaručeným v čl. 47 ods. 4 ústavy.

5. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiada, aby ústavný súd o jeho veci takto rozhodol:

„1. Základné práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 4 a čl. 50 ods. ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky postupom ako aj Uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu v Dunajskej Strede zo dňa 14.08.2016, sp. zn. Tp 43/2016 ako porušovateľa v II. rade a Uznesením Krajského súdu v Trnave zo dňa 18.08.2016, sp. zn. 3 Tpo/70/2016-302 ako porušovateľa v I. rade porušené boli.

2. Uznesenie sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu v Dunajskej Strede zo dňa 14. 08. 2016, sp. zn. Tp 43/2016 a Uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 18. 08. 2016, sp. zn. 3Tpo/70/2016-302 sa zrušujú.

3. Ústavný súd... priznáva sťažovateľovi náhradu trov konania vo výške 303,16 €, ktoré je povinný porušovateľ v I. rade (Krajský súd Trnava) zaplatiť do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet právneho zástupcu sťažovateľa.“

II.

6. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

9. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

10. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (v posudzovanom prípade ide o krajský súd rozhodujúci o zákonnosti väzby) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného

práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, III. ÚS 77/05, III. ÚS 198/07).

K namietanému porušeniu označených práv postupom a uznesením okresného súdu

12. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ mohol domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

13. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

14. Z obsahu sťažnosti, ako aj uznesenia krajského súdu je zrejmé, že uznesenie okresného súdu zo 14. augusta 2016 a konanie, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, bolo

predmetom prieskumu krajským súdom v konaní o sťažnosti, ktorú sťažovateľ podal ihneď po vyhlásení uznesenia okresným súdom. V súvislosti s namietaným porušením práv je preto z ústavného hľadiska podstatné a určujúce preskúmať, či uznesenie krajského súdu mohlo zasiahnuť do obsahu označených práv spôsobom odôvodňujúcim vyslovenie porušenia týchto práv rozhodnutím ústavného súdu. Vzhľadom na uvedený princíp subsidiarity ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu a uzneseniu okresného súdu odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu označených práv uznesením krajského súdu

15. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov a nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

17. Podľa čl. 47 ods. 4 ústavy kto vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie podľa odseku 2, má právo na tlmočníka.

18. Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy má obvinený právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

19. Ústavný súd v zmysle svojej ustálenej judikatúry zdôrazňuje, že väzba je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a do práv obvineného. Keďže ide o najzávažnejší zásah, vyžaduje po celý čas súdnu kontrolu ústavnosti a zákonnosti (mutatis mutandis III. ÚS 26/01). Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe (Toth c. Rakúsko z 12. decembra 1991). Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že jeho právomoc na rozhodovanie vo väzobných veciach predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavnoprocessné princípy takého obmedzenia osobnej slobody, akým je väzba obvineného (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 171/03).

20. Podľa prvej vety a piatej až ôsmej vety § 72 ods. 2 Trestného poriadku konať a rozhodovať možno len o väzbe osoby, proti ktorej bolo vznesené obvinenie. Pred rozhodnutím o väzbe musí byť obvinený vypočutý; o čase a mieste výsluchu sa vhodným spôsobom upovedomí prokurátor, obvinený a jeho obhajca, ak je dosiahnuteľný. Predseda senátu alebo sudca pre prípravné konanie vypočuje obvineného a potom umožní prísediacim alebo sudcom, prokurátorovi a obhajcovi položiť obvinenému otázky týkajúce sa rozhodnutia o väzbe; bez výsluchu obvineného možno rozhodnúť o väzbe len vtedy, ak obvinený výslovne požiadal, aby sa konalo v jeho neprítomnosti, alebo ak zdravotný stav obvineného neumožňuje jeho výsluch. Zástupca záujmového združenia alebo iná osoba ponúkajúca záruku alebo peňažnú záruku sa upovedomí o výsluchu, ak je to potrebné. Návrhy a žiadosti prokurátora sa bezodkladne doručia obvinenému a žiadosti obvineného alebo iných osôb podané v jeho prospech prokurátorovi tak, aby sa k nim prokurátor a obvinený mali možnosť pred rozhodnutím o väzbe vyjadriť; to platí aj o dôvodoch, pre ktoré má súd rozhodnúť o predĺžení celkovej lehoty väzby podľa § 76a.

21. Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia uznesenia z 18. augusta 2016, ktorým podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zrušil uznesenie okresného súdu a podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku vzal sťažovateľa do väzby z dôvodov § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku a väzbu sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka nenahradil, po zhrnutí obsahu uznesenia okresného súdu, ako aj obsahu písomného odôvodnenia sťažovateľom podanej sťažnosti uviedol:

«Vo vzťahu k namietanému procesnému pochybeniu sudcu pre prípravné konanie krajský súd uvádza, že v zmysle § 2 odsek 20 Trestného poriadku, obvinený, ktorý vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie, má právo na tlmočníka a prekladateľa.

Z obsahu spisu vyplýva, že pred výsluchom pred sudcom pre prípravné konanie obvinený túto požiadavku vzniesol s tým, že „som arménskej národnosti. Žiadam tlmočníka arménsky - slovenský alebo ruský arménsky, nakoľko slovenský jazyk ovládam len málo. Právnym výrazom totiž nerozumiem.“ Z vyššie uvedeného vyjadrenia obvineného teda vyplýva, že slovenský jazyk ovláda, nerozumie len právnym výrazom, pri výsluchu bola prítomná jeho obhajkyňa a tak nemožno vytknúť sudcovi pre prípravné konanie, že obvineného vypočul a rozhodol o jeho väzbe bez prítomnosti tlmočníka, a to najmä s poukazom na tú skutočnosť, že dňa 12.08.2016 bol obvinený vypočutý vyšetrovateľom pričom do zápisnice (č. l. 94 spisu) uviedol „som arménskej národnosti, no český ako aj slovenský jazyk ovládam v dostatočnej miere, čítať a písať viem... nežiadam v tomto tlmočníka ani prekladateľa... Vzhľadom na toto vyhlásenie obvineného pred vyšetrovateľom nemal sudca pre prípravné konanie ani reálnu možnosť pripraviť procesný úkon, na ktorom mal rozhodnúť o väzbe obvineného pribratím tlmočníka.

Sudca pre prípravné konanie pochybil, keď ani jednému z obvinených nedoručil pred rozhodnutím o ich väzbe návrh prokurátora na vzatie do väzby, avšak tento nedostatok bol konvalidovaný dôsledným dodržaním postupu v zmysle § 72 odsek 2 Trestného poriadku, keď vypočul obvineného za prítomnosti obhajkyne aj prokurátora, prokurátor pri výsluchu predniesol návrh, obhajoba jeho nedoručenie nenamietala, naopak navrhla ho ako taký zamietnuť tak, ako to vyplýva zo zápisnice o výsluchu na č. l. 252.

Napriek tomu, že obvinený [REDAKOVANÉ] popiera spáchanie skutku, ktorý mu je kladený za vinu, dospel aj krajský súd k záveru, že v prejednávanej veci zabezpečené dôkazy

odôvodňujú podozrenie, že sa stal skutok, tento skutok vykazuje znaky označených trestných činov a sú aj dôvody na podozrenie, že sa dopustil obvinený.

Obranou obvineného sa bude potrebné zaoberať v ďalšom konaní. Rozhodnutie o väzbe nie je rozhodnutím o vine a preto v tomto štádiu konania neprichádza do úvahy hodnotenie doposiaľ vykonaných dôkazov postupom podľa § 2 odsek 10 Trestného poriadku. Navyše, je jednoznačné, že vo veci bude potrebné vykonať ďalšie dokazovanie a podľa jeho výsledkov sa v každom štádiu konania bude posudzovať existencia resp. neexistencia väzobných dôvodov.

Na rozdiel od súdu I. stupňa dospel krajský súd k záveru, že u obvineného [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] nie je daný väzobný dôvod v zmysle § 71 odsek 1 písm. a/ Trestného poriadku, ktorý nemožno založiť len na zistení, že sa jedná o štátneho príslušníka tretieho štátu, prechodne žijúceho na území Českej republiky, keď neexistuje žiadny dôkaz nasvedčujúci na to, že by mal záujem útekou alebo inak sa skrývať alebo vyhýbať trestnému stíhaniu. V tejto súvislosti nemožno prihliadať na to, že jeden zo 6-tich spoluobvinených je t. č. na úteku.

Krajský súd sa nestotožňuje so sťažnosťnými námietkami obvineného v časti týkajúcej sa existencie väzobných dôvodov v zmysle § 71 odsek 1 písm. b/, písm. c/ Trestného poriadku.

Charakter trestnej činnosti, ktorá je všetkým obvineným kladená za vinu, skutočnosť, že tejto trestnej činnosti sa mali dopustiť spolupáchateľstvom, odôvodňuje obavu, že v prípade ich ponechania na slobode sa budú navzájom ovplyvňovať resp. pôsobiť na svedkov a tak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie. Táto obava je umocnená aj tým, že jeden z hlavných obvinených je na úteku. Taktiež je nepochybné, že trestné stíhanie je len v počiatočnom štádiu, bude potrebné vykonať ďalšie dôkazy, ustáliť okruh svedkov a vylúčiť akúkoľvek možnosť ich ovplyvňovania.

Existenciu väzobného dôvodu podľa § 71 odsek 1 písm. c/ Trestného poriadku videl aj krajský súd predovšetkým v charaktere stíhanej trestnej činnosti a spôsobe akým mala byť vykonaná. Konanie obvinených malo byť motivované snahou vymôcť dlh v prospech [REDAKOVANÉ], ktorý je t. č. na úteku, dlžníkom mal byť [REDAKOVANÉ], ktorý doposiaľ nebol vypočutý. Uvedená skutočnosť odôvodňuje obavu, že v prípade ponechania na slobode by mohol ktorýkoľvek z obvinených v predmetnej veci v záujme vymoženia dlhu

pokračovať v páchaní trestnej činnosti a to predovšetkým s poukazom na výšku tvrdeného dlhu, ktorý má predstavovať sumu 100.000 Eur.

Vzhľadom k tomu, že krajský súd, na rozdiel od sudcu pre prípravné konanie, zistil len existenciu väzobných dôvodov v zmysle § 71 odsek 1 písm. b/, písm. c) Trestného poriadku, zrušil napadnuté uznesenie a rozhodol spôsobom uvedeným vo výrokovej časti tohto uznesenia, keď súčasne dospel k záveru, že účel väzby nemožno v prejednávanej veci dosiahnuť alternatívnym inštitútom v zmysle § 80 odsek 1 písm. c/ Trestného poriadku lebo mal za to, že dohľadom probačného a mediačného úradníka nad obvineným nemožno tomuto zabrániť ani v kolúznom správaní ani v prípadnom pokračovaní v páchaní ďalšej trestnej činnosti.»

22. Ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že mu neprislúcha, aby v rámci konania o ústavnej sťažnosti posudzoval, či dokonca skúmal existenciu dôvodov väzby sťažovateľa alebo akéhokoľvek iného obvineného. To prislúcha zásadne všeobecným súdom. Vzhľadom na svoje postavenie nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je jeho úlohou ani konať ako súd tretej alebo štvrtej inštancie, ale preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 165/02).

23. Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre k čl. 5 dohovoru postupne formuloval viaceré samostatné práva osôb vo väzbe, medzi ktoré patrí aj právo na kontradiktórne konanie a vypočutie pred rozhodnutím o zákonnosti väzby (porov. napríklad rozsudok z 21. decembra 2010 vo veci Michalko proti Slovensku, sťažnosť č. 35377/05, ods. 156 a tam citovanú judikatúru), ale aj všeobecnejšie právo na „zákonnosť“ konania a právo nebyť zbavený osobnej slobody svojvoľným (arbitrárnym) postupom (porov. už citovaný rozsudok vo veci Michalko proti Slovensku, ods. 156 a 158). Podľa § 72 ods. 2 ôsmej vety Trestného poriadku sa návrhy a žiadosti prokurátora majú bez meškania doručiť obvinenému, čo v súlade s judikatúrou ústavného súdu možno považovať za súčasť záruk vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (porov. napr. I. ÚS 67/03, I. ÚS 100/04, I. ÚS 2/05, III. ÚS 34/07). V skorších z citovaných rozhodnutí ústavný súd ešte výslovne uvádzal právo na doručenie písomného podania prokurátora (ako protistrany

obvineného v trestnom konaní). Uvedená judikatúra sa však týkala situácií, keď sudy rozhodovali o predĺžení väzby na neverejných zasadnutiach bez výsluchu obvinených. Po novelizácii ustanovenia § 72 ods. 2 Trestného poriadku sa o väzbe rozhoduje zásadne po vypočutí obvineného.

24. Z obsahu príloh, ktoré boli pripojené k sťažnosti, ako aj z obsahu spisu okresného súdu zn. Tp 43/2016, ktorý bol pripojený k sťažnosti iného obvineného v tej istej trestnej veci (sp. zn. I. ÚS 665/2016), vyplýva, že okresný súd rozhodoval o návrhu prokurátora Okresnej prokuratúry v Dunajskej Strede (ďalej len „okresná prokuratúra“) z 13. augusta 2016 na vzatie do väzby vo vzťahu k piatim obvineným, ktorí sa mali spoločným konaním dopustiť skutku bližšie špecifikovaného v označenom návrhu. Jednotlivých obvinených vypočúval sudca pre prípravné konanie okresného súdu postupne, vždy za prítomnosti prokurátora okresnej prokuratúry podávajúceho návrh na vzatie do väzby a obhajcov obvinených, pričom o každom výsluchu bola okresným súdom spísaná zápisnica o jeho priebehu, ako aj o vydaných rozhodnutiach o väzbe a možnosti jej nahradenia dohľadom probačného a mediačného úradníka. Na záver všetky osoby prítomné na výsluchu zápisnicu podpísali. Spis okresného súdu za každou zápisnicou o výsluchu ktoréhokolvek z obvinených obsahuje písomné vyhotovenie uznesenia o väzbe vydaného po vykonaní výsluchu a pripojené doručky, z ktorých vyplýva, že obvineným boli bezprostredne po výsluchu 14. augusta 2016 doručené nielen kópia zápisnice o výsluchu a písomné vyhotovenie uznesenia, ale aj návrh okresnej prokuratúry. Tak to je aj v prípade sťažovateľa, vo vzťahu ku ktorému obsahuje spis okresného súdu zápisnicu o jeho výsluchu, ktorý podľa nej začal 14. augusta 2016 o 19.30 h a skončil o 20.15 h. Zo zápisnice o výsluchu prvého obvineného (██████████) tiež vyplýva, že návrh na vzatie obvinených (vrátane sťažovateľa) do väzby bol „krátkou cestou“ doručený aj obhajcom obvinených (██████████ a ██████████).

25. Na základe uvedených zistení tak možno urobiť záver, že návrh na vzatie sťažovateľa (a ostatných spoluobvinených) do väzby bol v čase jeho výsluchu známy (resp. bol doručený) obhajcovi sťažovateľa ešte pred jeho výsluchom (konkrétne počas výsluchu prvého zo spoluobvinených ██████████, ktorý sa podľa zápisnice o jeho

výsluchu konal 14. augusta 2016 v čase od 16.00 h do 17.15 h) a samotnému sťažovateľovi bol doručený najneskôr bezprostredne po vykonanom výsluchu spolu s písomným vyhotovením uznesenia okresného súdu a zápisnicou o výsluchu.

26. Ústavný súd posudzujúc uvedený priebeh konania o väzbe sťažovateľa tak vo vzťahu k jeho námietke, v zmysle ktorej sudcom pre prípravné konanie okresného súdu pred rozhodnutím o väzbe nebol doručený návrh na vzatie sťažovateľa do väzby, konštatuje, že počas rozhodovania o sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. Tp 43/2016 zo 14. augusta 2016 pred krajským súdom už bolo uvedené pochybenie okresného súdu napravené, a to jeho doručením spolu s uznesením okresného súdu. Sťažovateľ teda v materiálnom chápaní mal možnosť proti dôvodom uvedeným v návrhu na jeho vzatie do väzby vecne argumentovať najneskôr v konaní o svojej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu. Toto svoje právo aj prostredníctvom svojho obhajcu využil, keď ešte pred rozhodnutím o sťažnosti proti uzneseniu o väzbe krajskému súdu doručil písomné odôvodnenie svojej sťažnosti podanej hneď po poučení o opravných prostriedkoch proti uzneseniu o vzatí do väzby 14. augusta 2016, pričom ústavný súd postrehol, že časť z ním uvedenej argumentácie o nedostatku väzobného dôvodu v zmysle § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku krajský súd uznal ako dôvod na zrušenie napadnutého uznesenia a napokon sám rozhodol o vzatí sťažovateľa do väzby na základe väzobných dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku.

27. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej sa trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec považuje za proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania (napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, I. ÚS 177/09).

28. Uvedené skutočnosti týkajúce sa postupu vo veci konajúcich všeobecných súdov dosvedčujú, že sťažovateľom tvrdené porušenie princípu kontradiktórnosti konania spočívajúce v nedoručení návrhu na jeho vzatie do väzby bolo po vydaní uznesenia okresného súdu následne konvalidované. Aj napriek tomu, že krajský súd videl nápravu pochybení okresného súdu v iných skutočnostiach (osobná účasť prokurátora a sťažovateľa pri rozhodovaní o vzatí do väzby), možno z ústavného hľadiska rozhodnutie krajského súdu považovať za ústavne akceptovateľné, keďže v konaní ako celku bola sťažovateľovi v súčinnosti s obhajcom (ktorému bol návrh na vzatie do väzby doručený ešte pred výsluchom sťažovateľa) daná dostatočná príležitosť formulovať a predkladať argumenty proti dôvodom uvedeným prokurátorom okresnej prokuratúry v návrhu na jeho vzatie do väzby.

29. Aj pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že bolo porušené jeho právo na tlmočníka, nedospel ústavný súd k záveru, že by z tohto hľadiska bolo rozhodnutie krajského súdu z ústavného hľadiska neudržateľné, a to vzhľadom na to, že krajský súd sa s uvedenou námietkou v odôvodnení svojho rozhodnutia riadne vysporiadal. Od začiatku trestného stíhania nepožadoval sťažovateľ tlmočníka, keď sám pri výsluchu z 12. augusta 2016 vyhlásil, že síce je arménskej národnosti, český, ako aj slovenský jazyk ale ovláda v dostatočnej miere slovom aj písmom. Nerozumie jedine právnym výrazom, pričom tento nedostatok mohol a mal byť odstránený prítomnou obhajkyňou, ktorá je povinná právny význam úkonov vysvetľovať každému klientovi bez ohľadu na ich národnosť. Pri výsluchu pred rozhodnutím o väzbe už sťažovateľ výslovne žiadal tlmočníka napriek tomu, že súvisle vedel opísať priebeh skutku, rozumel prečítanému poučeniu, čo napokon konštatoval v zápisnici aj sudca pre prípravné konanie, ktorý uviedol, že obvinený sa vyjadroval k otázkam plynule v českom jazyku bez akýchkoľvek chýb vo vyjadrovaní a s prihliadnutím na blízkosť českého jazyka slovenskému jazyku niet pochybností o tom, že v danom prípade bola požiadavka sťažovateľa ohľadom potreby tlmočníka nedôvodná. Napokon pri samotnom výsluchu neboli použité žiadne právne výrazy, ktorým by sťažovateľ nemal rozumieť, a nič nenasvedčuje tomu, že by výsluchu ako celku nerozumel. A bez významu nie je ani tá skutočnosť, že ostatní spoluobvinení, ako aj poškodení sú českí a slovenskí štátni občania.

30. V tomto smere ústavný súd poukazuje na skoršiu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý v rámci svojej rozhodovacej činnosti vo viacerých prípadoch vymedzil mantinely záruk vyplývajúce z čl. 6 ods. 3 písm. e) dohovoru a špecifikoval obsah a rozsah tohto práva limitovaný požiadavkou na zabezpečenie spravodlivého súdneho procesu („Každý, kto je obvinený z trestného činu, má mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom alebo týmto jazykom nehovorí“) korešpondujúce s obsahom garancií vyplývajúcich zo sťažovateľom namietaného porušenia čl. 47 ods. 4 ústavy.

31. V rozhodnutí K. c. Francúzsko (sťažnosť č. 10210/82) uviedol, že toto právo neprislúcha obvinenému, ktorý dostatočne rozumie jazyku a hovorí jazykom, v ktorom sa konanie vedie, preto nepostačuje len formálne vyhlásenie obvineného smerujúce k požiadavke bezplatného ustanovenia tlmočníka, keďže dôkazné bremeno preukázať opodstatnenosť takejto požiadavky smeruje proti obvinenému s oprávnením kompetentného vnútroštátneho orgánu rozhodnúť o dôvodnosti prednesenej žiadosti. Európsky súd pre ľudské práva tak v mnohých prípadoch kvalifikoval námietku porušenia čl. 6 ods. 3 písm. e) dohovoru ako zjavne neopodstatnenú alebo neodôvodnenú na základe skutočnosti, že podľa jeho názoru znalosť jazyka konajúceho súdu bola u obvineného dostatočná na to, aby bolo možné proces proti nemu vedený považovať za spravodlivý (napr. *Güngör c. Nemecko*, rozhodnutie zo 17. mája 2001, sťažnosť č. 31540/96; *Hovanesian c. Bulharsko*, rozsudok z 21. decembra 2000, sťažnosť č. 31814/03; *Katritsch c. Francúzsko*, rozsudok zo 4. novembra 2010, sťažnosť č. 22575/08). Z jeho judikatúry tiež vyplýva, že pri úvahe, aká úroveň znalosti jazyka konajúceho súdu bola v konkrétnom prípade potrebná, je relevantná povaha trestného činu, z ktorého bol sťažovateľ obvinený, a tiež zložitosť „oznámení“ adresovaných sťažovateľovi (*Protopapa c. Turecko*, rozsudok z 24. februára 2009, sťažnosť č. 16084/90). V prípade *Kamasinski c. Rakúsko* (rozhodnutie z 19. decembra 1989, sťažnosť č. 9783/82) považoval za dostatočné na zachovanie tohto práva skutočnosť, že obhajca obvineného bol schopný komunikovať aj v jazyku sťažovateľa, aj v jazyku konajúceho súdu.

32. Krajský súd sa s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa v prípade porušenia práva na tlmočníka podľa čl. 47 ods. 4 ústavy vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a odôvodnenie jeho rozhodnutia je aj z tohto hľadiska ústavnoprávne akceptovateľné.

33. Ústavný súd sa pridŕža názoru, že jeho prípadný zásah spočívajúci v nahradení právneho názoru krajského súdu je možné realizovať len v prípade nezlučiteľnosti napádaného rozhodnutia krajského súdu s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, v zmysle ustálenej judikatúry by mohol napadnutý právny názor krajského súdu nahradiť iba v prípade, ak by bol tento svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by však bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. To sa však v danej veci nestalo, keďže krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia Trestného poriadku podstatné pre posúdenie veci [§ 71 ods. 1 písm. b) a c), § 72 ods. 1 a § 80 ods. 1 písm. c)] interpretoval a aplikoval ústavne konformným spôsobom, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj právne akceptovateľné. Ako ústavný súd stabilne prízvukuje, na vyslovenie namietaného porušenia označených práv nestačí subjektívny názor sťažovateľa o ich porušení, ale k takémuto porušeniu práv aj reálne musí dôjsť. Skutočnosť, že sa sťažovateľ s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným (I. ÚS 188/06). Táto okolnosť nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia sťažovateľových základných práv už aj z toho dôvodu, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (I. ÚS 19/02).

34. Ústavný súd po prieskume napadnutého rozhodnutia krajského súdu z hľadísk, ktoré ústavný prieskum pripúšťa, teda konštatuje, že v prípade sťažovateľa sa nepreukázala neoprávnenosť rozhodnutia obmedzujúceho osobnú slobodu sťažovateľa, resp. že sa preukázala jeho udržateľnosť vo vzťahu k dosiahnutiu legitímneho cieľa. Z odôvodnenia

napadnutého uznesenia v zásade nevyplýva nič, čo by signalizovalo arbitrárny alebo zjavne neopodstatnený výklad relevantnej zákonnej úpravy vo veci konajúcimi súdmi vrátane obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na tlmočníka podľa čl. 47 ods. 4 ústavy a základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, ktoré mali byť napadnutým uznesením krajského súdu porušené. Na základe toho ústavný súd považoval sťažnosť v tejto časti za zjavne neopodstatnenú, a preto ju podľa § 25 zákona o ústavnom súde odmietol.

35. Nad rámec uvedeného ústavný súd konštatuje, že ďalšími namietanými porušeniami základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 4, čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. a), b) a e) dohovoru sa ďalej nezaoberal, pretože sťažovateľ ich nepremietol do petitu sťažnosti (podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde je pritom ústavný súd petitom viazaný) a dôvody porušenia týchto práv v odôvodnení sťažnosti dával iba do súvisu s možným porušením uvedených základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 4 a čl. 50 ods. 3 ústavy.

36. Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa nastolenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. marca 2017